

Till

Justitiedepartementet

Ju2025/02091

En ny produktansvarslag, version 2

Småföretagarnas Riksförbund är ett förbund av småföretagare och har som syfte att påverka politiska beslut för att göra det tryggt, enkelt och lönsamt att driva företag. Förbundets näringspolitiska program inrymmer förslag på vad som behöver förändras och förbättras för att stärka företagsklimatet för mikro- och småföretag (SME:s) på ett nationellt plan.

Småföretagarnas Riksförbund har tagit del av föreslagna förändringar i produktansvarslagstiftningen. Vi är medvetna om att det handlar om införande av ett EU-direktiv, ett s.k. fullharmoniseringsdirektiv, i svensk lagstiftning - varför utrymmet för ifrågasättande är ytterst begränsat.

Inledningsvis vill vi framhålla att utredningens förslag i många avseenden är väl avvägda utifrån rådande förutsättningar och utgör således en god grund för en uppdaterad svensk produktansvarslag.

Samtidigt ansluter vi oss till den kritik som i det här sammanhanget framförts av Regelrådet: *"Regelrådet bedömer att ..... särskilda hänsyn till små och medelstora företag är bristfälligt redovisade."*

Vår huvudsakliga invändning gäller hur aspekterna produktansvar, småföretag och cirkulär ekonomi behandlas i utredningen, mera om detta nedan.

Innan vi går in på djupet om den cirkulära ekonomin vill vi dock sätta frågetecknen på vad som sägs om produkter och tjänster med koppling till AI och 3D-tillverkning. Detta är områden som industriellt sett är i sin linda och sannolikt kommer det i många fall vara svårt att separera vad som bedöms som produktfel och vad som bedöms som handhavandefel. Här måste praxis växa fram i takt med att dessa inslag kommer utgöra en större del av marknaden.

Så till den cirkulära ekonomin: Som representanter för småföretag är det naturligt att peka på inslag i direktivet som vi menar kan komma verka hämmande på så väl hantverksmässig verksamhet som på utvecklingen mot en mera cirkulär ekonomi. Vi vill understryka att dessa kommentarer mera riktar sig mot direktivet och förarbetena inför detta än mot föreliggande remissunderlag.

Detta sägs eftersom intrycket generellt är att då direktivet införs höjs risknivån för alla företag som sätter produkter på marknaden och då inte minst i form av ökad utsatthet för potentiellt kostsamma och komplexa juridiska processer. Dessa risker är reella för alla småföretag och kommer driva på mot en marknad som alltmera domineras av globala storföretag.

Att kommentera dessa aspekter är möjligen meningslöst eftersom utredningen baseras på direktivet. Det hade kanske ändå varit på sin plats i remissunderlaget med ett resonemang

om potentiella målkonflikter mellan produktansvarsregelverket och samhällets samtida strävan mot en mera cirkulär ekonomi. Att ställa samma krav som på globala företag på enkla hantverksmässigt framställda produkter för en lokal marknad eller för småskalig tillverkning/försäljning av återanvända produkter förefaller inte mycket tveksamt.

Utredningens formuleringar om hur produktansvar för återanvända produkter ska hanteras låter sig sägas men det krävs betydligt mera konkretisering, menar vi, kring hur detta ska fungera i verkligheten, än följande: *"I övergången till en cirkulär ekonomi krävs det att produkter är mer hållbara över tid. I den nya lagen föreslås det därför tydligare regler om skadeståndsansvar för produkter vars egenskaper väsentligen har ändrats genom reparationer, uppgraderingar eller andra ändringar. Förslagen innefattar bl.a. regler om vem som är ansvarig för en sådan produkt, samt fördelningen av ansvaret mellan tillverkaren av den ursprungliga produkten och den ändrade produkten."*

Likaså förefaller utredningen förbigå frågan om huruvida de tider som gäller för att väcka talan och föra fram skadeståndsanspråk ska var samma för återvunna, begagnade eller hantverksmässigt framställda produkter som för övriga produkter.

När det gäller dessa frågor menar vi att utredningen borde ha ägnat mera uppmärksamhet kring hantering av den cirkulära ekonomin. Intrycket är att verkligheten kommit längre än teorin och orsaken till detta är att marknaden redan utvecklats så långt att olika typer av praxis inom näringslivet växt fram. Ett exempel är vårt medlemsföretag Compute-IT Nordic AB i Eskilstuna med mer än 10 års erfarenhet av att arbeta med återbruk och reparationer av all sorts hemelektronik.

Nedan ger vi exempel på hur en ovan påtalad konkretisering skulle kunna se ut. Detta mot bakgrund av att, som vi bedömer det, vissa delar i nuvarande förslag riskerar ge oproportionerlig rätts- och försäkringsrisk för seriösa aktörer inom återbruk/rekond/reparation av hemelektronik, vilket tveklöst kommer motverka cirkulära mål.

Det vill säga, om föreslagna produktansvarsregler införs blir konsekvensen att redan existerande och fungerande delar i den cirkulära ekonomin påverkas oproportionerligt negativt. Det föreslagna regelverket bör kompletteras med ett tillägg som riktar sig till den cirkulära ekonomin. Vi föreslår därför tre riktade justeringar/förtydliganden som stärker konsumentskyddet utan att slå ut återbruksmarknaden.

1. Sekundärt ansvar för distributörer – förkorta "default-risk" för återbruk

Förslaget innebär att distributör kan bli skadeståndsansvarig om det inte framgår vem som är primärt ansvarig eller om denne är etablerad utanför EES, men kan undgå ansvar genom hänvisning inom en månad från krav/begäran.

Vi föreslår:

- Justera startpunkten för 1-månadsfristen: låt fristen räknas från när distributören fått tillräckliga identifikationsuppgifter (t. ex. modell + serienummer + skadehändelse), annars riskerar aktörer med äldre produkter/overifierade uppgifter bli ansvariga i onödan.
- Förtydliga att "framgår av produkten" även kan styrkas via dokumentation som typiskt finns i återbruksled (serienummerregister, inköpsunderlag, refurb-rapport), inte enbart märkning på enheten.
- Inför/uttala en "safe harbor" i författningskommentar/vägledning: distributör som kan visa rimliga spårbarhetsrutiner och faktiskt hänvisar till identifierbart tidigare EES-led ska normalt anses ha uppfyllt hänvisningsskyldigheten.

2. "Väsentligen ändrade produkter" – behövs tydlig avgränsning för rekond/repairation
Den som gör en väsentlig ändring blir ansvarig som "tillverkare" av den nya produkten.

Vi föreslår:

- Ta fram branschspecifik vägledning (eller tydliga exempel i författningskommentar) som klargör att normal rekonditionering/repairation i återbruk (återställning, rengöring, byte till likvärdig komponent, standardservice) typiskt sett inte ska bedömas som väsentlig ändring, medan åtgärder som ändrar riskprofil (t.ex. strömförsörjning, batterityp, säkerhetskritisk mjukvara) kan vara väsentliga.

3. Presumtioner i bevisningen – balansera mot små aktörers bevismöjligheter
Förslaget inför presumtioner om säkerhetsbrist bl.a. vid uppenbart funktionsfel och när full bevisning är svår.

Vi föreslår:

- Förtydliga att återbruksaktörers testprotokoll och spårbarhetsunderlag (se bilaga) ska väga tungt vid bedömningen och vara tillräckligt för att motbevisa presumtion när aktören saknar tillverkarens interna tekniska underlag.

Ikraftträdande

Vi noterar ikraftträdande 9 december 2026 och att äldre regler ska gälla för produkter som släppts ut/togs i bruk före detta datum. En vägledning för återbruk bör tas fram i god tid före ikraftträdandet.

Testprotokoll

Aktörers dokumentation bör tillmätas stor betydelse och ses som ett grundkrav. Inom den cirkulära ekonomin finns redan som nämnts ovan en betydande ackumulerad kunskap kring praxis, kvalitetskrav, spelregler etc. Ett exempel är bifogade testprotokoll, framtaget av Compute-IT Nordic AB i Eskilstuna. Detta skulle kunna tjäna som utgångspunkt för framtagande av en branschrekommendation.

Ghassan Ghaziri

Sten Lindgren

Bilaga: Spårbarhets- och testprotokoll

Syfte: visa en **praktiskt genomförbar “branschstandard”** som minskar skador, underlättar hänvisning inom frist, och ger domstol/part tydligt underlag vid tvist (särskilt mot presumtionsregler).

A. Spårbarhetsblad (per produkt/SKU)

1) Identitet

- Produktkategori: Laptop / Desktop / TV / Audio / Monitor / Router / etc.
- Märke / Modell / Variant
- Serienummer (obligatoriskt) + ev. IMEI/Service tag
- Tillverkningsår (om känt)
- Medföljande PSU/adapter: modell + output (V/A/W)

2) Ursprungs- och leverantörskedja

- Inköpsdatum + inköpskanal (företagsavveckling/retur/auktion/etc.)
- Leverantör (juridisk enhet) + land (EES/ej)
- Leverantörens order-/partnummer
- “Tidigare distributionsled i EES”: Ja/Nej/Okänt (markera)

3) Åtgärdsklassning: Rekond vs Väsentlig ändring

- Åtgärdstyp (kryssa):
  - Rekond/Service (rengöring, återställning, kylpasta, fläkt)
  - Reparation (likvärdig ersättningsdel)
  - Uppgradering (RAM/SSD inom avsett utrymme)
  - Programvaruåtgärd (OS/firmware/drivrutiner)
- **Riskbedömning (enkel):** Har åtgärden ändrat riskprofil? (Ja/Nej)
- Om Ja: motivering + godkännare + datum (intern “change control”)
(*Knyter till väsentlig ändring: prestanda/ändamål/typ + ny/höjd risk.*)

4) Kundinformation

- Leveranskonfiguration (OS-version, firmware-version, återställd Ja/Nej)
- Säkerhetsinfo: “backup-/datarekommendation” + “endast original/korrekt PSU”
- Skick/klassning + eventuella kända avvikelser

5) Bevarandetid

- Rekommendation: spara spårbarhetsblad + testprotokoll minst 10 år från tillhandahållande (särskilt viktigt om åtgärder närmar sig “väsentlig ändring”).

B. Testprotokoll (riskbaserat, per kategori)

B1. Gemensamma minimikraven (alla produkter)

- Visuell kontroll: sprickor, svullna batterier, brända kontakter, skadad kabel/PSU
- Funktionsstart + normal drift: minst X minuter stabilitetstest
- Temperatur/ljud: ovanliga tecken (fläkt, coil whine, lukt)
- Porttest: ström/HDMI/USB/Audio (beroende på produkt)
- Serienummer matchas mot spårbarhetsblad (obligatoriskt)

B2. Datorer (laptop/desktop)

- Batterikontroll: hälsa/cykler (om relevant) + ingen svullnad
- SSD/HDD: SMART-status + yttest
- RAM: minnestest
- PSU/adapter: verifierad specifikation (V/A/W)
- Nätverk: Wi-Fi/Ethernet test
- Säker återställning: radering enligt vald metod + dokumenterad (om ni säljer med tom disk/ny installation)

B3. TV/monitor

- Paneltest: pixelfel/backlight bleed (rimlig nivå)

- Bildingångar: HDMI/DP + ljud ut
- Överhettningstest: drift X minuter
- Strömkabel/extern PSU: kontroll av märkdata och skick

B4. Audio/stereo

- Skyddsjord/klassning (om tillämpligt)
- Kanaltest (L/R), distorsion vid normal nivå
- Volympotentiometer/knappar
- Överhettning/lukt

Poängen i remissvaret: detta protokoll blir ett "objektivt" underlag för att minska skador och ge rimlig möjlighet att bemöta presumtioner.

C. Incident- och återkallelserutin (kort SOP)

- Incidentlogg: datum, produkt-ID, händelse, skada, åtgärd
- Spårbar "stopp-lista" (serial range)
- Kundkontaktmall + samarbete med försäkring
- När "problemklass" upptäcks: höj testnivå / stoppa försäljning tills rotorsak klarlagts

D. Hänvisningsprocess (för att klara 1-månadsregeln)

- Standardbrev: "Begäran om kompletterande uppgifter (modell/serienr/bild)"
- Checklista för "hänvisning": primärt ansvarig i EES eller eget tidigare EES-led
- Tidsstämplad ärendehantering (ärendenummer)
(Kopplar direkt till kravet att hänvisning ska ske inom en månad från mottaget krav/begäran.)